

EKKA kõrghariduse hindamise nõukogu istungi protokoll

19.05.2020

Nõukogu e-istung toimus 19. ja 22. mail 2020. a Tallinnas. Istung algas 19.mail kell 09.00 ja lõppes kell 13.00, 22.mail jätkunud istung algas kell 12.00 ja lõppes kell 13.00. Osa võtsid nõukogu liikmed Heidi Alasepp, Eve Eisenschmidt (va pp 2-3), Anneli Entson, Paavo Kaimre, Maaja-Katrin Kerem, Birute Klaas-Lang, Pille Meier, Tauno Otto, Gunnar Piho, Tiit Roosmaa. Puudusid nõukogu liikmed Kristel Jakobson, Ülar Mark, Peeter Selg. Istungist võtsid osa ka EKKA töötajad Heli Mattisen, Hillar Bauman ja Jekaterina Masenko. Istungit juhatas Eve Eisenschmidt. Protokollis nõukogu sekretär Hillar Bauman.

Päevakorras olid järgmised küsimused:

- 1) Institutsionaalse akrediteerimise juhendi muudatuste arutelu ja kinnitamine
 - 2) Õppekavagrupi esma- ja kordushindamise juhendi arutelu ja kinnitamine
 - 3) Dokumendi "Guidelines for the Accreditation of Study Programmes" arutelu ja kinnitamine
 - 4) EKKA kommunikatsioonistrateegia arutelu
 - 5) Tegevuskava: Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Usuteaduste Instituut, usuteadus ÕKH
 - 6) Tegevuskava: Tallinna Ülikool, psühholoogia DOK ÕKH
 - 7) Tegevuskava ja taotlus: Tallina Ülikool, sotsiaalteenused DOK ÕKH
 - 8) Tegevuskava: Tartu Ülikool, psühholoogia DOK ÕKH
 - 9) Tegevuskava: Tallinna Tehnikaülikool ärimus ja haldus DOK ÕKH
 - 10) Tegevuskava: Tartu Ülikool, õigus DOK ÕKH
 - 11) Tegevuskava: Tartu Ülikool, ajakirjandus ja infolevi DOK ÕKH
 - 12) Tegevuskava: Tartu Ülikool, sotsiaalteadused DOK ÕKH
 - 13) Tegevuskava: Tallinna Ülikool, sotsiaalteadused DOK ÕKH
 - 14) Tegevuskava: Tartu Ülikool, kasvatusteadus DOK ÕKH
 - 15) Tegevuskava: Tallinna Ülikool, kasvatusteadus DOK ÕKH
 - 16) Tegevuskava: Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia DOK ÕKH
 - 17) Tegevuskava: Eesti Kunstiakadeemia DOK ÕKH
 - 18) Ettepanekud Rektorite Nõukogule
1. Nõukogu arutas **Institutsionaalse akrediteerimise juhendi** muudatusi ning tutvus partnerite poolt antud tagasisidega. Enamuse partnerite poolt välja toodud muudatusettepanekutega on arvestatud. Nõukogu otsustas muuta indikaatori

sõnastust juhendi punkti 8.4 Akadeemiline eetika juures: *Akadeemilise petturluse arvud asendati sõnastusega Plagiaadituvastussüsteemidega kontrollitud üliõpilastööde osakaal ning tuvastatud plagiaatide osakaal.*

Nõukogu otsustas muudatused Institutsionaalse akrediteerimise juhendis kinnitada. Institutsionaalse akrediteerimise juhendi muudetud terviktekst tehakse kättesaadavaks EKKA veebilehel.

Otsus võeti vastu 10 poolthäälega. Vastu 0.

2. Nõukogu arutas **õppekavagrupi esma- ja kordushindamise juhendit**. Muudatused olid seotud peamiselt 2015. aastal vastu võetud Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suunistega ning selle õppijakesksust puudutavate punktidega, mis olid välja toodud ka EKKAt hinnanud ENQA komisjoni poolt. Selguse huvides koondati esma- ja kordushindamise regulatsioonid ühte dokumenti. Juhend läbis samuti partnerite poolse kooskõlastusringi. Nõukogu otsustas õppekavagrupi esma- ja kordushindamise juhendi kinnitada. Samas otsustas Nõukogu tunnistada kehtetuks järgmised dokumendid: 1) „Õppekavagrupi esmahindamise juhend“; 2) „Üleminekuhindamise ja õppekavagruppide kordushindamise nõuded ja läbiviimise kord“. Vastuvõetud regulatsioon tehakse kättesaadavaks EKKA veebilehel.

Otsus võeti vastu 9 poolthäälega. Vastu 0.

3. Nõukogu arutas dokumenti **“Guidelines for the Accreditation of Study Programmes”**. Regulatsioon on dokumendi „Õppekavade akrediteerimise tingimused ja kord Moldovas“ (Requirements and Procedure for Accreditation of Study Programmes in Moldova) edasiarendus ning on mõeldud õppekavade akrediteerimiseks välisriikides. Nõukogu otsustas dokumendi “Guidelines for the Accreditation of Study Programmes” kinnitada. Regulatsioon tehakse kättesaadavaks EKKA veebilehel.

Otsus võeti vastu 9 poolthäälega. Vastu 0.

4. Nõukogu arutas EKKA kommunikatsioonistrateegiat. Nõukogu otsustas EKKAt tunnustada mitmekülgse ja laiapõhjalise strateegia eest, mis arvestab erinevate sihtrühmade konteksti ja vajadusi. Nõukogu hinnangul tuleks kommunikatsiooni puhul erilist tähelepanu pöörata õppijatele ja õppejõududele.

5. Nõukogu arutas **Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Usuteaduse Instituudi usuteaduse õppekavagrupi kvaliteedihindamise** tegevuskava ja võttis selle teadmiseks. Nõukogu soovib kõrgkoolil jätkuvalt läbi viia erivajadustega inimestele paremate õppimisvõimaluste tagamise analüüs või kui see ei ole kõrgkooli prioriteet, siis seda ka selgelt väljendada. Samuti soovib nõukogu tungivalt kaaluda liitumist plagiaadituvastussüsteemiga, kuivõrd see on oluline instrument akadeemilise eetika põhimõtete järgimisel. Soovitatav on üle vaadata õppejõududele korraldatavate koolituste sisu ning hinnata nende mõju, pöörates erilist tähelepanu hindamiskriteeriumite ühtlustamisele ning selgemale sõnastamisele. Üliõpilaste nõustamiseks ning igakülgseks toetamiseks tasuks kaaluda ka muid lahendusi peale kontakttundide – näiteks julgustada õpperühma ise korraldama regulaarseid kokkusaamisi või teha nõustamisi virtuaalselt. Ka üliõpilaste väljalangemismäära vähendamisele tuleb pöörata rohkem tähelepanu, välja uurida peamised põhjused ning vastavalt sellele planeerida ka konkreetseid parendustegevusi.

6. Nõukogu arutas **Tallinna Ülikooli psühholoogia õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava** ja võttis selle teadmiseks.

Nõukogu julgustab ülikooli lähtuma tegevuskavade ettevalmistamisel rohkem oma strateegilistest valikutest ning väljendama hindamiskomisjoni ettepanekute osas selgelt oma seisukohta, kui nende rakendamine ei ole ülikooli hinnangul otstarbeks või ressursside puudumise tõttu võimalik. See võimaldaks hoiduda tarbetust formaalsusest ning keskenduda olulisele.

Kuivõrd doktorantide kesine edenemine ja nominaalajaga mittelõpetamine on üldlevinud probleem, tasuks Tallinna Ülikoolis hinnata juhendamise mõju sellele ning kaaluda siiski kontakttundide miinimumi kehtestamist kui ühte parendustegevust. Kontakttundide miinimumi rakendamine muudaks töökoormuse arvestuse läbipaistvamaks. Strateegilisemat lähenemist ja selgemat reguleerimist vajab endiselt välisjuhendajate kaasamine ning koostöö ülikooliväliste partneritega doktoriõppe kontekstis.

7. Nõukogu arutas **Tallinna Ülikooli sotsiaalteenuste õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise** tegevuskava ja võttis selle teadmiseks. Nõukogu otsustas tunnustada ülikooli sisuka, analüütilise ja realistliku tegevuskava eest.

Nõukogu julgustab ülikooli tegevuskavade ettevalmistamisel rohkem lähtuma oma strateegilistest valikutest ning väljendama hindamiskomisjoni ettepanekute osas selgelt oma seisukohta, kui nende rakendamine ei ole ülikooli hinnangul otstarbeks või ressursside puudumise tõttu võimalik. Kuivõrd doktorantide kesine edenemine ja nominaalajaga mittelõpetamine on üldlevinud probleem, tasuks Tallinna Ülikoolis hinnata juhendamise mõju sellele ning kaaluda siiski kontakttundide miinimumi kehtestamist kui ühte parendustegevust. Kontakttundide miinimumi rakendamine muudaks töökoormuse arvestuse läbipaistvamaks. Strateegilisemat lähenemist ja selgemat reguleerimist vajab endiselt välisjuhendajate kaasamine.

Nõukogu otsustas rahuldada Tallinna Ülikooli taotluse mitte esitada tegevuskava doktorikava „Tervisekäitumine ja heaolu“ kohta, kuna õppekava on lülitatud järgmisel aastal toimuva institutsionaalse akrediteerimise õppekavade valimisse.

8. Nõukogu arutas **Tartu Ülikooli psühholoogia doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava** ja võttis selle teadmiseks. Nõukogu otsustas ülikooli tunnustada põhjaliku tegevuskava eest.

Samas peab nõukogu vajalikuks rõhutada, et nooremteaduritest doktorantidele tuleb luua võimalus keskenduda oma töö raames teemadele, mis on seotud nende enda doktoritööga. Samuti soovib nõukogu Tartu Ülikoolil kaaluda juhendamise kontakttundide miinimumi kehtestamist.

9. Nõukogu arutas **Tallinna Tehnikaülikooli ärinduse ja halduse õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava** ja võttis selle teadmiseks. Nõukogu palub edaspidi ainult Nõukogule suunatud tegevuskavad esitada eesti keeles.

Nõukogu hinnangul on tööstusdoktorantuuri rakendamine endiselt probleemiks, kuigi ülikoolil on selles osas suur potentsiaal. Ülikooli poolt esitatud tegevuskava selles osas Nõukogule selgust ei toonud.

Kohati on ülikooli poolt esitatud tegevuskavas planeeritud tegevused kirjeldatud liiga üldsõnaliselt (nt „*efforts will be made*“), Nõukogu soovib ülikoolil tegevuste kirjeldamisel rohkem konkreetsust.

Nõukogu soovib endiselt viia läbi sõltumatu uurimisrühmade analüüs, et saada ka majavälist vaadet nende efektiivsemaks muutmisel. Nõukogu soovib üle vaadata uute õppekavade tulemusnäitajad, mis hindavad eesmärkide täitmist. Lisaks artiklite kvaliteedi võrdlemisele võiks kaaluda veel mõne näitaja rakendamist. Selged reeglid tuleks kehtestada juhendaja kaasautorlusele doktoritöö aluseks olevates artiklites, tagamaks doktorandi kujunemine iseseisvaks uurijaks. Nõukogu tunnustab ülikooli selle eest, et doktorantidel on soovi korral võimalus saada kogunud kolleegidelt tagasisidet oma õpetamisostkustele, kuid soovitud oleks muuta selle võimaluse kasutamine kohustuslikuks.

10. Nõukogu arutas **Tartu Ülikooli õiguse õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava**. Nõukogu soovib ülikoolil üle vaadata tähtajad, mis on parendustegevuste läbiviimiseks paika pandud. Tegevuskavas seatud tähtajad on kohati põhjendamatult pikad ning ei ole koosõlas parendustegevuse eesmärgiga. Ambitsioonikate eesmärkide saavutamiseks ei ole välja toodud konkreetseid tegevusi, mistõttu ei ole selge, kuidas need eesmärgid saavutatakse. Mitmete hindamiskomisjonide soovitude arutelud on planeeritud alles mitme aasta pärast, ilma selgituste ning vaheetappideta. Nõukogu soovib ka meelde tuletada, et arengukava on loomult tulevikku vaatav ning seda toetav tegevuskava, mis on ajaliselt lühem kui arengukava, peaks olema palju konkreetsem ning selgete vahe-eesmärkidega. Nõukogu on teadlik, et Tartu Ülikoolis kavandatakse doktoriõppe reformi, kuid valdkonnapõhistes tegevuskavades oleks kasulik välja tuua ka konkreetse valdkonna tegevused ja põhimõtted seoses üle-ülikoolilise reformiga.

Selged reeglid tuleks kehtestada juhendaja kaasautorlusele doktoritöö aluseks olevates artiklites, tagamaks doktorandi kujunemine iseseisvaks uurijaks.

Nõukogu soovib Tartu Ülikoolil kaaluda juhendamise kontakttundide miinimumi kehtestamist.

Kohati jäävad ülikooli poolt tegevuskavas välja toodud tegevused ja nende tähtajad arusaamatuks. Nt planeeritakse doktorantide rahvusvahelise mobiilsuse suurendamist tähtajaga „vastavalt sisseastumisajale“, tegevuse „tutvustada doktorantidele rahvusvahelise publitseerimise võimalusi“ tähtajaks on 2022, eelpool oleva teksti kohaselt tehakse seda juba praegu õppetöö käigus ja iga-aastaselt infopäeval. Selgemat lähenemist vajab nii Tartu Ülikoolis kui ka teistes Eesti ülikoolides nn tööstusdoktorantuuriga seonduv.

Nõukogu teeb ülikoolile ettepaneku vaadata esitatud dokument kriitilise pilguga üle ning esitada see nõukogule uuesti hiljemalt 30.06.2020.

11. Nõukogu arutas **Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja infolevi õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava** ja võttis selle teadmiseks. Antud tegevuskavas ei ole selge, kuidas on ülikooli tasandil kirjeldatud lahendused seotud konkreetse õppekavagrupi ning õppekavaga. Nõukogu soovib edaspidi lisaks üle-ülikooliliste tegevuste kirjeldamisele ka analüüsida, kuidas need konkreetset valdkonda puudutavad. Nõukogu on teadlik, et Tartu Ülikoolis kavandatakse doktoriõppe reformi, kuid valdkonnapõhistes tegevuskavades oleks kasulik välja tuua ka konkreetse valdkonna juba toimuvad tegevused ja põhimõtted seoses üle-ülikoolilise reformiga.

Selged reeglid tuleks kehtestada juhendaja kaasautorlusele doktoritöö aluseks olevates artiklites, tagamaks doktorandi kujunemine iseseisvaks uurijaks.

Kindlasti tasuks ülikoolil üle vaadata hindamiskomisjoni soovitus parandada sisseastumiskriteeriumite objektiivsust ja läbipaistvust, sest hetkel on selle jaoks plaanitud vaid arutelu 2021.aastaks.

Osades Tartu Ülikooli tegevuskavades on nõukogu hinnangul kavandatud ebamõistlikult pikk aeg arutelude algatamiseks teemadel, mis on komisjoni soovitustes välja toodud. Nõukogu julgustab ülikooli lähtuma tegevuskavade ettevalmistamisel rohkem oma strateegilistest valikutest ning väljendama hindamiskomisjoni ettepanekute osas vajadusel selgelt oma seisukohta, kui nende rakendamine ei ole ülikooli hinnangul otstarbekas või ressursside puudumise tõttu võimalik. See võimaldaks hoiduda tarbetust formaalsusest ja keskenduda olulisele.

11. Nõukogu arutas **Tartu Ülikooli sotsiaalteaduste õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava** ja võttis selle teadmiseks. Nõukogu soovitab ülikoolil üle vaadata hindamiskomisjoni soovitus parandada sisseastumiskriteeriumite objektiivsust ja läbipaistvust, sest hetkel on selle jaoks plaanitud vaid arutelu 2021.aastaks.

Osades Tartu Ülikooli tegevuskavades on nõukogu hinnangul kavandatud ebamõistlikult pikk aeg arutelude algatamiseks teemadel, mis on komisjoni soovitustes välja toodud. Nõukogu julgustab ülikooli lähtuma tegevuskavade ettevalmistamisel rohkem oma strateegilistest valikutest ning väljendama hindamiskomisjoni ettepanekute osas vajadusel selgelt oma seisukohta, kui nende rakendamine ei ole ülikooli hinnangul otstarbekas või ressursside puudumise tõttu võimalik. See võimaldaks hoiduda tarbetust formaalsusest ja keskenduda olulisele.

Nõukogu on ka teadlik, et Tartu Ülikoolis kavandatakse doktoriõppe reformi, kuid valdkonnapõhistes tegevuskavades oleks kasulik välja tuua ka konkreetse valdkonna juba toimuvad tegevused ja põhimõtted seoses üle-ülikoolilise reformiga.

Selgemat lähenemist vajab nii Tartu Ülikoolis kui ka teistes Eesti ülikoolides nn tööstusdoktorantuuriga seonduv.

12. Nõukogu arutas **Tallinna Ülikooli sotsiaalteaduste õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava**. Nõukogu hinnangul on esitatud tegevuskava suures osas üldine ja kirjeldav, mistõttu on sellest raske välja lugeda konkreetseid õppekavagrupi põhiselt planeeritud tegevusi. Samuti on tegevustel puudu vastutavad isikud ning tähtaeg. Ülikoolile antud soovitustele vastamiseks viidatakse tihtilugu olemasolevatele ülikooli tasandi dokumentidele, selgusetuks jääb aga, kuidas need dokumendid rakenduvad õppekavade tasandil.

Nõukogu julgustab ülikooli lähtuma tegevuskavade ettevalmistamisel rohkem oma strateegilistest valikutest ning väljendama hindamiskomisjoni ettepanekute osas selgelt oma seisukohta, kui nende rakendamine ei ole ülikooli hinnangul otstarbekas või ressursside puudumise tõttu võimalik. See võimaldaks hoiduda tarbetust formaalsusest ja keskenduda olulisele.

Kuivõrd doktorantide kesine edenemine ja nominaalajaga mittelõpetamine on üldlevinud probleemi, tasuks Tallinna Ülikoolis hinnata juhendamise mõju sellele ning kaaluda siiski kontakttundide miinimumi kehtestamist kui ühte parendustegevust. Kontakttundide miinimumi rakendamine muudaks töökoormuse arvestuse läbipaistvamaks.

Nõukogu teeb ülikoolile ettepaneku vaadata esitatud dokument kriitilise pilguga üle ning esitada see nõukogule uuesti hiljemalt 30.06.2020.

13. Nõukogu arutas **Tartu Ülikooli õpetajakoolituse ja kasvatusteaduse õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava** ja võttis selle teadmiseks.

Osades Tartu Ülikooli tegevuskavades on nõukogu hinnangul kavandatud ebamõistlikult pikk aeg arutelude algatamiseks teemadel, mis on komisjoni soovitusel välja toodud. Nõukogu julgustab ülikooli lähtuma tegevuskavade ettevalmistamisel rohkem oma strateegilistest valikutest ning väljendama hindamiskomisjoni ettepanekute osas vajadusel selgelt oma seisukohta, kui nende rakendamine ei ole ülikooli hinnangul otstarbekas või ressursside puudumise tõttu võimalik. See võimaldaks hoiduda tarbetust formaalsusest ja keskenduda olulisele.

Mõningate parendustegevuste osas oodanuks Nõukogu ülikoolilt suuremat konkreetsust kavandatud tegevuste kirjeldamisel, mitte ainult tõdemust „nõustume ettepanekuga“.

Nõukogu on ka teadlik, et Tartu Ülikoolis kavandatakse doktoriõppe reformi, kuid valdkonnapõhistes tegevuskavades oleks kasulik välja tuua ka konkreetse valdkonna juba toimuvad tegevused ja põhimõtted seoses üle-ülikoolilise reformiga.

14. Nõukogu arutas **Tallinna Ülikooli õpetajakoolituse ja kasvatusteaduse õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava** ja võttis selle teadmiseks. Nõukogu otsustas ülikooli tunnustada sisuka tegevuskava eest, kus on lisaks mitmetele planeeritud tegevustele kirjeldatud ka juba alustatud tegevusi.

Nõukogu julgustab ülikooli lähtuma tegevuskavade ettevalmistamisel rohkem oma strateegilistest valikutest ning väljendama hindamiskomisjoni ettepanekute osas selgelt oma seisukohta, kui nende rakendamine ei ole ülikooli hinnangul otstarbekas või ressursside puudumise tõttu võimalik. See võimaldaks hoiduda tarbetust formaalsusest ja keskenduda olulisele. Kuivõrd doktorantide kesine edenemine ja nominaalajaga mitteloendamine on üldlevinud probleemi, tasuks Tallinna Ülikoolis hinnata juhendamise mõju sellele ning kaaluda siiski kontakttundide miinimumi kehtestamist kui ühte parendustegevust. Kontakttundide miinimumi rakendamine muudaks töökoormuse arvestuse läbipaistvamaks.

15. Nõukogu arutas **Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia muusika ja teatrikunsti õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava** ja võttis selle teadmiseks. Nõukogu juhib ülikooli tähelepanu sellele, et Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia tegevuskavas ning Eesti Kunstiakadeemia tegevuskavas on vastuoluline informatsioon loomeuurimuse *white paper* olukorra kohta. Antud tegevuskavas on *white paper* juba loodud ning läbimas teist aruteluringi, kuid Kunstiakadeemia kinnitusele on see alles väljatöötamisfaasis.

Mõningate soovitusete osas oodanuks Nõukogu ülikoolilt parendustegevuste kirjeldamisel suuremat konkreetsust.

16. Nõukogu arutas **Eesti Kunstiakadeemia kunstide õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise tegevuskava** ja võttis selle teadmiseks. Nõukogu otsustas ülikooli tunnustada põhjaliku ja ülevaatliku tegevuskava eest. Tervitatav on ka see, et lisaks tegevustele, tähtaegadele ja vastutajatele on kirjas ka oodatav tulemus. Nõukogu juhib ülikooli tähelepanu sellele, et esitatud tegevuskavas ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia tegevuskavas on vastuoluline informatsioon loomeuurimuse *white paper* olukorra kohta. Antud tegevuskavas on *white paper* alles väljatöötamisfaasis, kuid EMTA tegevuskavas on see juba loodud ning läinud uuele ülevaatamisringile.

17. Eelnenud doktoriõppe tegevuskavade arutelu tulemusena otsustas Nõukogu pöörduda Ülikoolide Rektorate Nõukogu poole ettepanekuga käivitada arutelu kahel järgmisel teemal, mis tõstaksid mitmetes eri valdkonna doktoriõppe hindamisaruannetes:

- 1) Doktorandi ja juhendaja kaasautorlus: Kas on aktsepteeritav, et doktorant avaldab kõik doktoritöö aluseks olevad artiklid koos juhendajaga? Kuidas tagatakse sellisel juhul doktorandi kujunemine iseseisvaks uurijaks? Kui suur peab olema juhendaja panus (tavapärase juhendamise kõrval), et teda nimetada artikli kaasautoriks? Kas selle probleemi käsitlemisel on erisuste tegemine teadusvaldkondade vahel mõistlik? Nõukogu hinnangul on selle teema osas vajalik kujundada Eestis ühine arusaam.
- 2) Tööstusdoktorantuur: Mis on selle mõiste sisu? Kas ülikoolid tõlgendavad seda ühtmoodi? Kas tuleks tööstusdoktorantuuri asemel tarvitusele võtta mõni teine termin, et see oleks sobilik kasutamiseks ka humanitaar- ja sotsiaalteadustes (näiteks innovatsioonidoktor vm)? Nõukogu hinnangul on selle teema osas vajalik kujundada Eestis ühine arusaam.

Eve Eisenschmidt
Nõukogu esimees

Hillar Bauman
Nõukogu sekretär